

TERRORISTÁK – KOMMANDÓSOK

SZKA_210_46

A modul szerzője:
Bányai László

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

10. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a A terrorizmus fogalma					
A	A tanár megkérdezi a diákokat, hogy mi minden jut eszükbe a terrorizmus szó hallatán? Valaki jegyzi a táblán a jelentéstartományba illeszkedő szavakat. Ezután mindenki megkapja és elolvassa a D1 szemelvényt, majd megbeszélik, hogy az milyen új, történeti szempontot ad fogalom értelmezéséhez. 10 perc	Meglévő ismeretek összegyűjtése, és egy új elemmel való kiegészítése Rugalmas gondolkodás Szövegértés Történeti gondolkodás	Frontális munka – ötletbörze és beszélgetés Egyéni munka – szövegértelmezés	D1 (Szemelvény)	P1 (Háttér tanulmány)
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Terrorista szervezetek a világban					
A	Minden diák húz egy kártyát, amelyen egy-egy hírhedt terrorista szervezet neve áll. Az azonos nevet húzók párokat, illetve kiscsoportokat alkotnak. A D3 feladatlap segítségével mindenki információkat gyűjt az adott szervezetre vonatkozóan, s ezeket lejegyzik a lapjára. 25 perc	Új ismeretek szerzése az internet segítségével Számítógép-használat Információkezelés	Páros vagy kiscsoportos munka – adatgyűjtés	D2 (Témakártyák) D3 (Feladatlap) Internetes számítógépek	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Mit akarnak a terroristák?					
A	Minden kis csoport elmondja, hogy melyek (voltak) az általa vizsgált szervezet célkitűzései. Az osztály megpróbálja általánosítani a hallottakat, megfogalmazva, hogy milyen típusú célokért küzdenek a terroristák. (Itt van vége az első 45 percnak.) 10 perc	A külön-külön szerzett ismeretek szintetizálása Elemzőkészség Általánosító képesség	Frontális munka – szóforgó és irányított beszélgetés	A kitöltött feladatlapok	
Házi feladat					
A	A D4 feladatlap segítségével mindenki felkutat egy olyan terrortámadási kísérletet, amit sikerült elhárítania a biztonsági szolgálatoknak, vagy egy olyat, amelynek kommandós akció vetett véget.	A terrorizmus elleni védekezés konkrét eseteinek megismerése	Egyéni kutatómunka	D4 (Feladatlap)	
II/c A támadások elhárítása					
A	A diákok az óra előtti szünetben sorban kiteszik egymás mellé a falra az otthoni munkájukat, s megnézhetik egymás írásait. Közösen összefoglalják, hogy milyen eszközöket használtak a terroristák ellen az általuk megismert történetekben. Valószínűleg azt fogják látni, hogy ezekben mindig a fegyver játszott a főszerepet. 10 perc	Az önálló munkával szerzett tapasztalatok összegzése Elemzőkészség Általánosító képesség Szóbeli kommunikáció	Egyéni képtárlátogatás Frontális munka – irányított beszélgetés	A kitöltött feladatlapok	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/d A terrorizmus felszámolása					
A	A tanulók négyfős csoportokat alakítanak, és elgondolkoznak rajta, hogy vajon felszámolható-e a terrorizmus. Végül hangosan is elmondják a véleményüket. Ezután minden csoport megkapja a négy részre vágott D5 szöveget. Egyéni olvasás után a diákok elmondják egymásnak a saját szövegük tartalmát, majd közösen mérleget, hogy mindez mennyiben módosítja a korábbi véleményüket. A szövívők elmondják, hogy mit gondolnak esetleg most másképp. 20 perc	A terrorizmus felszámolásával kapcsolatos lehetőségek mérlegelése Szövegértés Rendszerlátás Véleményalkotás Önkorrekció	Csoportmunka – kerekasztal Egyéni olvasás Csoportmunka – mozaik és vita	D5 (Szöveg)	
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Jó programok a párbeszédért					
A	A csoportok kitalálnak egy olyan „jó programot”, amely szerintük a maga eszközeivel hozzájárulhat a civilizációk párbeszédéhez. A szövívők röviden ismertetik ezeket az ötleteket. 10 perc	A problémához való konstruktív viszonyulás ösztönzése Kreativitás	Csoportmunka – ötletbörze	Papír, írószer	
III/b Van-e valami, amit én tudok tenni?					
A	Mindenki átgondolja, hogy van-e olyan dolog, akármilyen kicsiny is, amit az egyén maga meg tud tenni a civilizációk párbeszédéért. Akinek van gondolata, hangosan is megfogalmazza. 5 perc	A problémával kapcsolatos személyes feladatok átgondolása Felelősségérzet	Frontális munka – beszélgető kör		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Háttértanulmány

Lőrincz Miklós Gondolatok a terrorizmusról, 2006. 01. 05.

A 2001. szeptember 11-ei események megdöbbentették az egész civilizált világot. Azon a keddi napon rá kellett döbbernünk, milyen sebezhető a demokrácia. A biztonság is új értelmezést kapott. Az állampolgárok biztonságérzetét a biztonság hiánya egyértelműen determinálja. A terrorizmusnak megvan az a szerencsétlen sajátossága, hogy azonnal kitölti a passzivitás vagy a gyengeség miatt keletkezett vákuumot, ám azonnal visszahúzódik, ha határozottan lépnek fel ellene. A terrorizmus elleni küzdelemre nincs más mód, mint az, ha valóban harcba szállunk vele. A határozott és következetes lépések önmagukban jelentik a legjobb választ azokra a sorscsapásokra, amelyeket a szűklátókörűség helyez a problémákkal szembenézni kényszerülő politikusok és az ország vezetői vállára. A demokrácia érdekében történő felelősségvállalásra és a kemény döntések meghozatalára való készség az érett politikai kultúra próbaköve. Az államhatalom és polgár jogai közötti egyensúllyal kapcsolatosan James Madison azt írta Thomas Jeffersonnak: „Szomorú igazság, hogy a szabadságot egyformán veszélyezteti, ha a kormánynak túl sok, vagy túl kevés hatalma van.” Ám amikor felmerültek a nemzet biztonságát fenyegető ügyek, akkor Madison és Alexander Hamilton egyértelműen arra az álláspontra helyezkedett, hogy a végrehajtó hatalomnak biztosítani kell azt, hogy a nemzet biztonságát minden egyéb megfontolás elé kell helyezni. A *The Federalist*ben a következőket írják erről: „A biztonságot szavatoló hatalomnak korlátozás nélkül kell rendelkezésre állnia, mert lehe-

tetlen megjósolnia, illetve előre meghatározni a nemzeti válsághelyzetek mértékét és jellegét. Következésképpen az ezek kezeléséhez és megoldásához szükséges eszközök mértékét és jellegét sem tudhatjuk. Számítalanul sok körülmény veszélyeztetheti a nemzetek biztonságát, ezért nem volna bölcs dolog alkotmányos béklyókat rakni a kezelésükre hivatott hatalomra. Ismereteim szerint a földnek ezen a részén sem mentes semmi a máshol már megtörtént sorscsapásoktól, ezért bevallottan ellenzek minden kezdeményezést, amely a kormányt meg akarja fosztani bármely fegyverétől, amit az általános védelem és biztonság érdekében sikerrel tudna alkalmazni.” *Obsta principi* – azaz minden rossz dolgot addig kell kezelni, amíg kicsi. Ha a terrorizmusról van szó, akkor a probléma már nem kicsi.

A II. világháború utáni történelem különösen gazdag (sajnos) helyi háborúkban. Ez a tény azt is magával hozta, hogy egyes népek, palesztinok, kurdok, írek, illetve különböző szervezetek (IRA, Hezbollah, Hamasz, ETA, Kurd Munkapárt, al-Kaida) gépeltérítésekkel, ártatlan emberek megölésével, különböző erőszakos cselekedetekkel próbálják felhívni a figyelmet az általuk képviselt problémákra. Az átlagpolgár elfogadja a tömegkatasztrófákat, súlyos közlekedési baleseteket, de nem fogadja el, hogy bármikor kiszámíthatatlan vallási, politikai fanatikusok, örült diktátorok önkényesen kiválasztott vagy véletlen áldozata legyen. Az állampolgárok jogosan várják el a kormányaiktól, az őket védő államhatalmi szervektől, a szélesen értelmezett védelmi szférától, hogy védjék meg őket, előzzék meg, akadályozzák meg a terrorcselekmények bekövetkezését.

A 2001. szeptember 11-én a Pentagon és a World Trade Center ellen elkövetett terrortámadás megdöbbentette az egész világot. Ez a nap több és igen nehezen megválaszolható kérdést vetett fel, és a középpontba állította nemcsak az Egyesült Államok és az Iszlám, hanem a Nyugat és az Iszlám kapcsolatát is.

Ilyen fontos kérdések:

- Vajon megszaporodnak-e majd a nyugati célpontok elleni támadások?
- Ezek a támadások összefüggésben vannak-e az Egyesült Államok szaúd-arábiai jelenlétével?
- Mennyire hatoltak be Oszama bin Laden emberei a pakisztáni államszervezetbe?
- Képesek-e ezek az emberek arra, hogy a pakisztáni vezetést puccs segítségével egy radikális iszlámvezetésre cseréljék, amely Pakisztán nukleáris fegyvereihez is hozzáfér?
- Mennyire könnyen hatolhat be az Egyesült Államok Oszama bin Laden hálózatába, az al-Kaidába?
- Az Egyesült Államok képes-e megtalálni a hálózat sejtjeit, ahol a jövőbeni terrortámadásokat tervezik?

Persze még számtalan kérdést fel lehet tenni, de e kérdések megválaszolása sem könnyű feladat.

A terrorizmus meghatározása

A terrorizmus és a terrorszervezetek jellemzőinek meghatározása s egyáltalán annak megfogalmazása, hogy mit tekintünk terrorizmusnak, mely szervezetek tekinthetők terrorszervezeteknek, rendkívül nehéz és bonyolult feladat. Leegyszerűsítve szinte azt lehet mondani, hogy nézőpont és hasonló érdekű felek közötti konszenzus kérdése, hogy mi minősül terrorizmusnak. Különböző „egyezmények” vannak, de azokat az érintettek fele nem fogadja el, vagy egyes részeit másként értékeli.

Például a kelet-timori felkelők harca az angolszász világ szerint nem minősül terrorizmusnak, de mi erről Indonézia véleménye? Terrortámadásnak tartjuk Indonéziában a keresztény templomok elleni támadásokat, a Bali-szigeteki robbantást, de mi erről a helyi muzulmánok egy részének a véleménye? Terroristák-e a tamil felkelők, akik a többségi szingalézek ellen küzdenek? Nem is beszélve a PFSZ, vagy a néhai Arafat szerepéről.

Véleményem szerint a terrorizmusról a legjobb meghatározást Benjamin Netanjahu adta meg. Szerinte: „a terrorizmus a polgárokon gyakorolt szándékos, módszeres erőszak, mely az általa kiváltott félelmen keresztül politikai célokat kíván megvalósítani”. Nyilván sokan vitába szállnak ezzel a definícióval, mert például a „politikai célokat” kiterjeszti az ideológiai és vallási motivációkra is, ám a terrorizmus lényege megtalálható a meghatározásban: erőszak alkalmazása ártatlan embereken. Egy azonban biztos: ártatlan embereket válogatás nélkül felrobbantó terroristákat nem a szabadság érdekli, azok, akik lábbal tiporják az emberi jogokat, nem lehetnek érdekeltek az efféle jogok megvédésében.

Ha a terrorista szervezeteket, szerveződéseket próbáljuk felosztani, szintén nehéz helyzetbe kerülünk. A terrorista szerveződések legelső, de szintén veszélyes eleme a nagyvárosok névtelenségébe rejtőző magányos terrorista. Ez a típus a rendőrségek és a titkosszolgálatok rémálma. Általában kiszámíthatatlan, támadása szinte kivédhetetlen, előre nem látható. Valamilyen szintű katonai vagy félkatonai kiképzéssel, ismeretekkel rendelkezik, másokkal nem egyeztet és nem koordinál. Kívülálló számára nem látható okok és körülmények válthatják ki támadását, amelyre általában körültekintően, alaposan készül. Általában az európai kisebb és közepes nagyságú, hagyományosnak tekinthető terrorszervezetek létszáma a néhány tíz főtől a néhány száz főig terjedhet. Ebbe a kategóriába sorolhatjuk a legtöbb palesztin vagy egyéb közel-keleti és ázsiai terrorszer-

vezeteket is. A görög November 17. elnevezésű terrorszervezetnek egy tucat körüli tagja van, az IRA-nak, ETA-nak kb. 100-100 fő. Az újabb típusú, nagyobb létszámú közel-keleti és ázsiai terrorszervezetek (esetenként terrorista módszereket is alkalmazó bűnöző szervezetek) aktív tagjainak száma a több ezer főt is elérheti (Hezbollah, Hamasz, Kurd Munkapárt, al-Kaida). A terrorista vagy terrorizmust támogató államok minőségileg más kategóriát jelentenek, mert jóval nagyobb legális lehetőségekkel rendelkeznek, mint az illegálisban működő nem állami terrorszervezetek.

A terrorista szervezetek felépítése

A terrorista szervezetek felépítése és működése szintén nagyon sokféle lehet. Általánosságban elfogadható, hogy a terrorszervezetek mindig olyan struktúrában működnek, amely alkalmazkodik ahhoz a környezethez, amelyben a terrorakciókat tervezik végrehajtani. A kisebb terrorszervezetek tagjai általában ismerik egymást vagy a tagok nagyobb részét, a többiekéről pedig tudomással bírnak. Szervezetük működési költségeit főként bűncselekmények elkövetése révén biztosítják, esetleg rendelkeznek egy kívül álló támogató személlyel vagy szervezettel.

A közepesnek tekinthető száz vagy néhány száz aktív taggal rendelkező hagyományos terrorszervezetek felépítése már bonyolultabb. A szervezet védelme érdekében többnyire a sejtszerű felépítést alkalmazzák. Az egyszerű tagok csak néhány tagot ismernek. Valamennyi tagot és a közbeeső vezetőket a szervezetet irányító személy vagy két bizalmasa ismeri. A szervezetbe kerülést általában hosszas próbaidő előzi meg, amely idő alatt a belépni kívánó kisebb részfeladatokat is végrehajt. A sejtek önmagukban is képesek több funkciót ellátni (figyelés, biztosítás, akció, szállítás, kommunikáció, pénz és fegyverszerzés), de a szervezet is rendelkezik ilyen funkcionális elemekkel. Esetenként rendelkeznek hasonló szervezetek

irányába nemzetközi kapcsolatokkal, de fő jellemzőjük inkább az önálló működés.

A hagyományos európai terrorszervezetek működése általában egy-egy ország egészére vagy annak több térségére terjed ki közös etnikai vagy ideológiai alapon. Különösen az etnikai alapú szerveződések (ETA, IRA) számíthatnak jelentős passzív réteg támogatására, segítségére. Költségeiket főként a támogató önkéntes vagy kikényszerített adományai révén biztosítják. Néha joggal számíthatnak még a lakosság széles körű támogatására, rokonszenvére, de legalább arra, ellenük nem segítik a hatóságokat. A terroristák azért alkalmaznak erőszakos eszközöket, hogy erőszakkal irányító rendszert hozzanak létre. Ezen antidemokratikus módszerek a liberális társadalmak által garantált pluralizmust és szabadságot arra használják, hogy éppen ezt a pluralizmust és szabadságot zúzzák szét. A szabad országok állampolgárai ösztönösen ráéreznek erre. Így ezen kategóriába tartozó ideológia alapú szervezetek „üzenetei” csak rendkívül korlátozott mértékben találnak célba. Például az új német társadalom felépítését célul tűző Baader–Meinhof-csoportnak sem sikerült megnyerni magának a német ifjúság szívét és lelkét. Ezért nem tudott a Vörös Brigádok tömegeket maga mögé állítani Olaszországban, s a Japán Vörös Hadsereg is zömmel ezért maradt marginális szervezet. Egyik ilyen szervezetnek sem sikerült megnyernie a széles társadalom szimpátiáját, s mindvégig néhány száz követő állt csak mögójük. Növelte a társadalom ellenállását az a tény is, hogy ezen szervezetek a működési költségeiket főként bűncselekmények révén biztosítják.

Itt néhány szót kell szólni a szervezett bűnözésről. A szervezett bűnözés nem bajlódik politikai elképzelések előmozdításával, csak a korrupció érvényesítésével foglalkozik, és „segédeszközként” alkalmazza a megfélemlítést. Több ezer ember is állhat a szolgálatában –

legfőbbképpen Olaszországban – átszövi a társadalom minden rétegét, még a kabinet tagjait is eléri. Itt a pénz beszél, s az, „mint tudjuk”, egyetemes cserealap, ezért nagy a vonzereje. Ezért olyan nehéz gyökerestől kiirtani a szervezett bűnözést még a demokratikus országokban is a terrorizmussal szemben. A legfőbb palesztin, arab és török terrorszervezetek (Abu Nidal-féle csoport, Fekete Szeptember, Szürke Farkasok) is ebbe a csoportba sorolhatók annyi eltéréssel, hogy egyértelmű stabil harci bázissal nem mindig rendelkeznek. Szervezeteik gyakran több országban találhatók, ahol azonban szintén számíthatnak a ezen országokban élő kisebbségi muzulmán lakosság önkéntes vagy kikényszerített támogatására és segítségére.

A nagyobbak tekinthető, új típusú terrorszervezetek létszáma 1000 fő körül van. Felépítésük és vezetésük hierarchikus, katonai, félkatonai jellegű. Megtalálhatóak benne a vezető szervek, a végrehajtó, biztosító, kiszolgáló erők, illetve egy-egy olyan „szerveződés”, amely a külvilág felé a legalitást nyújtja. Főerőik és főbb bázisaik általában egy-egy földrajzilag jól körülhatárolható országban, országrészben, két vagy több állam területén, vagy több állam területén találhatók, környezetüktől elkülönülten, úgy, hogy az általuk uralt területeken bizonyos államhatalmi, közigazgatási irányítást és felügyeletet is gyakorolnak. Etnikai, politikai és vallási-ideológiai alapokon szerveződnek, ez utóbbiak gyakran nemzetközi jellegűek, vagy több ország hasonló vallású és nemzetiségű, önkéntesen csatlakozó állampolgárait foglalják magukba.

A nagyobb terrorszervezetek többszintű irányítással rendelkeznek, melybe az is beletartozik, hogy a főerők bázisain kívül más országokban és földrészekben, globális méretekben is fenntarthatnak és működtethetnek aktív vagy ún. „alvó” csoportokat, melyek a befogadó országban vagy országból fejtik ki tevékenységüket. Ezek a külföldre telepített vagy ott létrehozott csoportok önálló működésre alkalmasak, a legmodernebb kommunikációs eszközöket is fel-

használva állandó, folyamatos kapcsolatban állnak a szervezet vezetésével, számíthatnak a befogadó országban élő hasonló etnikai és vallási csoportok támogatására.

A szervezet fenntartását államok, nemzetközi szervezetek és magánszemélyek adományából, önkéntes vagy kikényszerített hozzájárulásokból, a szervezett bűnözésből (kábitószer-előállítás, csempészet és terjesztés, fegyverkereskedelem stb.) származó bevételeik biztosítják. A főerők elhelyezkedése szerinti bázisállammal gyakran változó, de folyamatos kapcsolatban állnak, jelentős nemzetközi kapcsolatokkal rendelkeznek szervezetek és államok irányába egyaránt.

A terrorista vagy terrorizmust támogató államok egész államgépezetüket a terrorizmus vagy a terrorszervezetek támogatására fordítják, lehetőségeik igen széles körűek, jelentősek, gyakran ezt a tevékenységet az állami politika rangjára emelték. Mivel állami szintről van szó, mindenképp szükséges egy árnyaltabb megközelítés alkalmazása. Ezen cselekmények során nem hagyományos katonai műveleteket, illetve különleges műveleteket hajtanak végre adott célok érdekében. Általában más államok területén, más államok állampolgárai vagy tőlük elmenekült személyek ellen tevékenykednek. Saját területükön megtűrnek, segítenek és támogatnak olyan személyeket és szervezeteket, melyek saját elhatározásukból, vagy az ő felkérésükre, megbízásukból terrorcselekményeket hajtanak végre az adott állam határain kívül.

A terrorcselekmények fajtái

A terrorcselekmények jellege, fajtái, elkövetési módja és elkövetési eszközei rendkívül változatosak. A hagyományos elkövetési magatartások mellett mindig megtalálhatók bennük az adott kor tudományos-technikai eredményeire támaszkodó korszerű elkövetési magatartások is. A terrorizmus és terrorcselekmények az alábbiak szerint is csoportosíthatók.

A hagyományos jellegű terrorizmus eszközei:

- Célpont vagy céltárgy közvetlen támadása: késsel, pisztollyal, géppisztollyal, zsineggel, benzines palackkal vagy más, gyújtogatásra alkalmas eszközzel, kézigránáttal, fizikai csapdákkal.
- Célpont vagy céltárgy nagyobb távolságról történő támadása: puskával, géppisztollyal, géppuskával, légvédelmi rakétával, páncéltörő rakétával, tüzérségi eszközzel.
- Túszejtéses akciók: követségek, intézmények, otthonok, repülőgépek, hajók, autóbuszok, iskolák ellen. (Ez általában mindig valamilyen követeléshez kapcsolódik, itt lehetőség van a tárgyalásra is.)
- Robbantásos akciók: repülőgépek, hajók, autóbuszok, vonatok, autók, szállodák, közlekedési, katonai objektumok, posták, áruházak, szórakozóhelyek felrobbantása, aknacsapdák telepítése, levélbombák küldése.
- Súlyosabb, ún. köztörvényes bűncselekmények elkövetése (ezt akár a terrorizmus kísérőjelenségeként a „terrorizmus megélhetési bűnözésének” is nevezhetnénk), bankrablás, zsarolás, emberrablás, csonkítás, megerőszakolás, megfélemlítés, gyilkosság, pénzbehajtás, kábítószer- és fegyverkereskedelem.
- Öngyilkos merényletek: saját testre erősített robbanószerkezet működésbe hozása, robbanóanyaggal töltött autók, teherautók, hajók közvetlen nekirohánása, elrabolt, eltérített repülőgép célpontra vezetése, menekülési lehetőséggel nem számoló tömeges mészárlás kézfegyverekkel.
- Katonai vagy félkatonai műveletek, gerilla típusú akciók: objektumok, raktárak elfoglalása rajtaütéssel. Objektumok tűzzel történő pusztítása, zavarása, hagyományos támadó- és védekező harcok, területelfoglalás. Csapda, leshely alkalmazása, rajtaütések, kommandó típusú akciók, városok, lakott települések elfoglalása stb.

Számítógépes terrorizmus: Ezt nagyon közérthetően egy fiatal kutató az alábbiakban fogalmazta meg: A számítógépes terrorizmus (cyber terrorizmus) jellemzője, hogy nem csak a kormányzati számítógépes rendszerek, bankok, állami intézmények elleni támadások kerültek előtérbe. 1998-ban csak az USA területén 300 000 ilyen jellegű eset történt, amelyekből közel 6 000 esetben kimutatható volt az állami támogatás és segítségnyújtás a támadó részére.

Szuperterrorizmus: A fogalom meghatározását veszélyességének bizonyítására szintén dr. Respergertől idézném:

„Az úgynevezett »szuperterrorizmushoz« pedig a nukleáris, radiológiai anyagok, biológiai és kémiai anyagok felhasználása tartozik. Veszélyt jelenthet a radiológiai anyagok (pl. 60-as izotópszámú kobalt és 127-es izotópszámú cézium) megszerzése, felhasználása.

A bioterrorizmus már most rettegést kelt az emberekben, mert a lépfene, a fekete himlő és egyéb anyagok ellen a társadalom a legkiszolgáltatottabb. A kémiai, biológiai anyagok alkalmazóik részére a legkisebb befektetéssel biztosíthatnak nagy embervesztéséget a célország területén. Ezen a területen a tömegközlekedés, a nagyvárosi vízüzemek, az ivóvízhálózat a legsérülékenyebb.”

(Dr. Resperger István: *A terrorizmus és az ellene való küzdelem*. Szakmai Tudományos Közlemények, KBH és az MH TSZF kiadványa, 69. o., Budapest, 2002. május 28.)

A szuperterrorizmus kérdésköre elsősorban a nagy, főként iszlám ideológiájú terrorszervezetek, illetve a terrorista vagy terrorizmust támogató államok létezése kapcsán bír kiemelt jelentőséggel, mert valójában ők rendelkeznek olyan anyagi, tudományos, logisztikai és

akciókapacitással, hogy képesek nukleáris fegyverek megszerzésére, előállítására, tárolására, célba juttatására és alkalmazására. Az alkalmazható nukleáris fegyver és a célba juttató eszköz kapcsán nem kell feltétlen több ezer kilotonnás interkontinentális rakétákra, cirkáló rakétákra, hadászati bombázó gépekre gondolni. Elég egy-két kisebb hatóerejű atombomba, melyet kereskedelmi járatnak álcázott repülőgép vagy idegen zászló alatti rozzant szállítóhajó juttat be a célország területére.

Úgy tudni, hogy a biológiai terrorizmus az amerikai antrax (lépfene) tartalmú, több esetben halálos eredményű levelek küldésével mutatkozott be a világnak, s okozott óriási pánikot.

(Ennek voltak bizonyos magyarországi vadhajtásai is, melyek, ha pánikot nem is okoztak, de borzolták a kedélyeket.) A kémiai terrorizmust a japán vallási szekta tokiói gáztámadásán túl már Szaddám Huszein is alkalmazta az észak-iraki kurd területek elleni gáztámadásoknál. (Az iraki–iráni háborúban alkalmazott mérges gázok kérdése nem tartozik szorosán a terrorizmus tárgykörébe.)

A szuperterrorizmus veszélyét fokozza, hogy az atomfegyverrel rendelkező államok közül néhányban nem kiemelkedően magas színvonalú és teljesen biztonságos e fegyverek őrzése és tárolása. Oroszországban esetleg az is előfordulhat, hogy a legközelebbi nagy erejű csecsen terrortámadás nem kórházak, színházak, katonai oszlopok, hanem atomfegyvereket tároló objektumok ellen irányul. Csak bízni lehet abban, hogy az orosz katonai vezetés ezt számításba véve minden szükséges és elegendő biztonsági intézkedést megtett, s azok a gyakorlatban, éles helyzetben is jól bizonyítanak.

A kémiai és biológiai fegyverek korában problémásnak lehet tekinteni a nagyvárosok vízvezeték-rendszereit, a nagy irodaépületek komplexumait, sportcsarnokok, áruházak, metrók szellőzőrendszereit, mint ahogy a metró támadására már volt is példa Tokióban.

Minden ilyen helyet egyszerűen nem lehet olyan erővel őrizni, melyek eleve kizárnák egy ilyen támadás sikerét, s még ekkor is előfordulhatnak olyan emberi, technikai problémák és mulasztások, amit a terroristák kihasználnak.

A bioterrorizmus kapcsán eddig csak filmekből ismert fikció volt az élő (mártírságra készülő) emberek potenciális fertőző forrásként történő szétküldése a világ legforgalmasabb pontjaira, repülőtereire. Egy ilyen cselekmény végrehajtásához szükséges valamennyi feltétel jelen korunkban adott, még öngyilkos merénylőkből is sajnos túlkínálat van. Egy ilyen jellegű cselekmény felderítési, elhárítási és kezelési lehetőségei viszont szűkösek.

A terrorizmusról, annak embertelen és irracionális világáról rendelkezésre álló ismeretünk és tudásunk mind-mind azt támasztja alá, hogy a terrorizmus jelen korunkban az emberiség békéjét és biztonságát fenyegető egyik legnagyobb veszélyforrás, mely ellen, illetve melynek megszüntetéséért folyamatos, összehangolt, nemzetközileg is egyeztetett küzdelmet kell vívni.

Küzdeni a terrorizmus ellen

A terrorizmus elleni küzdelem kiindulási pontja az, hogy e cselekményeket súlyos bűncselekményként, az elkövetőket pedig bűnözőként kell kezelni. Szükségessé válik ún. oktatócsomag készítése, mely már a középiskolai oktatásba is beépíthető. A terrorizmus megismerése és határozott elutasítása olyan embereket nevel ki, akik képesek együtt élni a terrorral. Ez nem a terror elfogadását jelenti, hanem annak megértését, hogy a társadalomnak mire van szüksége ahhoz, hogy a terrortámadásokat a legkevesebb áldozattal vészelje át!

A polgári szabadságjogok megóvása érdekében meghatározott időszakonként felül kell vizsgálni a jogszabályok alkalmazását.

Időről időre felül kell vizsgálni az idegenrendészeti törvényeket. Az idegenrendészet ellenőrzésének egyik sarkalatos pontja a potenciális bevándorlók alaposabb háttérellenőrzése, s ezt célszerű működőképes kitoloncolási intézkedésekkel párosítani.

Szigorítani kell a fegyvertartás szabályait. A fegyverek ellenőrzésének szigorítása a fegyverek regisztrálásával kezdődik, mert a terrorizmus elleni küzdelem össztársadalmi probléma!

„2001. szeptember 11. – Miért?”

2001. szeptember 11.-én az egész világ szeme előtt zajlott le ez a borzasztó dráma, amelyet élőben közvetített a média. Négy amerikai repülőgépet térítettek el ezen a reggelen. A gépeken késekkel fel-fegyverzett, 4-5 fős terrorista csapatok léptek akcióba. Mindegyiküknek volt egy tagja, amelyik értett a gép irányításához. Az eltérítők – a pilóták eltávolítása, vagy megölése után – átvették az irányítást a gépek felett, hogy végrehajtsák az öngyilkos merényletet. Két gép csapódott a New York-i Világkereskedelmi Központ tornyai-ba és egy a washingtoni Pentagonba.

Mivel a fedélzeten rendelkezésre állt a pusztításhoz kellő mennyiségű üzemanyag, és a technikai tudás, melynek segítségével az épületeket megfelelő magasságban találták el, az elkövetőknek sikerült teljesen lerombolniuk a tornyokat, és hatalmas lyukat ütniük a Pentagon épületén. 5 000-nél is több volt a halottak száma, és tízezer fölött a sebesülteké. Az amerikai légi közlekedés és a tőzsde egy hétig szünetelt. A keletkezett gazdasági károk több tízmilliárd dollárra rúgtak.

Az első szembetűnő dolog a támadás arcátlansága és figyelemre méltó sikere volt. Legálisan beléptek az Egyesült Államok területére, késeket juttattak fel négy olyan gépre, melyek három különböző repülőtérről, szinte egyszerre szálltak fel. Ráadásul olyan gépekről

volt szó, melyek az ország másik felére tartottak, tehát teljesen fel voltak töltve üzemanyaggal. Átvették az irányítást a gépeken, és hármat sikeresen célba juttattak. Sem a CIA, sem az FBI, sem az amerikai katonai titkosszolgálat nem rendelkezett elegendő előzetes információkkal róluk, és képtelen volt megállítani őket.

Az eredmény a terrortámadások történetének legpusztítóbb tette.

A Polgárháború (1861–1865) óta ez volt az első alkalom, hogy háborús esemény folyt az Egyesült Államok kontinentális határain belül. Amerika már sok háborúban vett részt – a Spanyol háborúban, az I. világháborúban, a II. világháborúban, Koreában, Vietnámban – (nem beszélve az úgynevezett „kis háborúkról”) és a harcok minden esetben az ország kontinentális határain kívül történtek. A támadás kapcsán a legnagyobb sokkot az amerikaiaknak az okozta, hogy a hadviselés New York utcáin és Washingtonban zajlott.

A merényletekért az Osama bin Laden vezette al-Kaida arab iszlám terrorszervezet vállalta a felelősséget.

A terrortámadás felhívta a figyelmet arra, hogy az Egyesült Államok, hatalmas védelmi rendszerével és profi hadseregével sem volt képes megvédeni saját állampolgárait.

A személyes biztonság megszűnése olyan valósággá vált, amely első alkalommal sújtotta az amerikai embereket. Az események mögött azonban nem a civilizált és barbár világ összeclapása állt, már csak azért sem, mert mindkét fél önnön kultúráját tartja civilizáltnak, és az ellenfeleket véli barbárnak. Sajnos bevált az a jóslat, hogy a 2001. szeptember 11-i terrortámadás csak egy epizódja lesz annak a hosszú küzdelemnek, amelyet az emberiségnek kell megvívnia a terrorizmus ellen.

Terrortámadás London központjában

Hétszázán megsérültek, és harmincnyolcan életüket veszítették a Londonban történt robbanássorozatban. Hivatalos tájékoztatás szerint a metrót három robbanás rázta meg, és egy emeletes buszon is detonáció történt. A terrortámadás miatt teljesen leállították a földalatti-közlekedést a brit fővárosban, és a buszok sem járnak a központban. A merényletet az al-Kaida vállalta magára.

A robbanások után a hadsereg több páncélozott csapatszállítója vonult fel a Russell Square környékén és más városrészekben. A brit hadvezetés közölte, hogy az úgynevezett „polgári vészhelyzeti készség” lépett életbe. Londonban és környékén összeomlott a mobiltelefon-szolgáltatás a rendkívüli túlterheltség miatt.

A robbanások az Aldgate East és a Liverpool Street, a Russell Square és a King's Cross metróállomások között, illetve az Edgware Road metróállomáson, valamint egy buszon, a Tavistock Square-en történtek. Az érintett állomások többsége a város üzleti negyedében van, az Edgware Road környéke pedig a külföldiek körében közkedvelt.

Sir Iain Blair londoni rendőrfőnök szerint az egyik detonáció helyszínén robbanóanyag nyomaira bukkantak.

A metróon történt robbantások mellett egy buszt is merénylet ért. A Tavistock Square-en levegőbe röpített emeletes buszon egy öngyilkos merénylet robbantott.

A londoni kórházakban rendkívüli készültséget rendeltek el, és felfüggesztették a nem sürgős esetek fogadását. A városközpontban lévő St Mary Kórházba 26 sérült érkezett (8-an súlyos, 4-en kritikus állapotban), akik többnyire végtagsérülést, égéseket, vágásokat, töréseket, fejsérüléseket, illetve füstmérgezést szenvedtek. A whitechapeli londoni királyi kórházba 182 sérültet szállítottak.

Tony Blair rendkívüli sajtótájékoztatón jelentette be, hogy egyértelműen terrortámadás történt. A brit kormányfő szerint az is egyértelmű, hogy a robbanássorozatot a G8-csúcstalálkozó nyitónapjára időzítették.

Az al-Kaida nemzetközi terrorista szervezet vállalta a felelősséget a londoni tömegközlekedési eszközökön bekövetkezett robbanássorozatért, emellett támadásokat helyezett kilátásba Dánia és Olaszország ellen. A támadásokat az afganisztáni és iraki brit szerepvállalásra válaszul követték el.

Az eseményekkel egy időben zajlik a G8-csúcs, ahol a világ leghatalmasabb országainak vezetői tanácskoznak egymással a skóciai Glenegles-ben.

A láthatóan összehangolt csütörtöki londoni robbantássorozat a tavalyi madridi vonatrobbantások jegyeit viseli magán, és hasonlít azokra a módszerekre, amelyeket az al-Kaida nemzetközi terrorhálózat alkalmaz merényletei végrehajtásakor – vélekednek biztonságpolitikai szakértők.

A lehető legnagyobb károk okozására és a pánikkeltésre irányuló módszereket az al-Kaida 1998 óta alkalmazza.

Nagy-Britanniának már 3 évtizedes tapasztalata van az észak-írországi terroristákkal folytatott harcban, de szélsőséges muzulmánok támadásával eddig még nem szembesült.

Oszama bin Laden al-Kaidájának és a mögé felsorakozott szervezeteknek Nagy-Britannia az egyik célpontja már csak azért is, mert Tony Blair kormánya teljes mértékben támogatja George Bush amerikai elnököt a terrorizmus elleni küzdelemben, ideértve Afganisztán és Irak megszállását is.

2001. szeptember 11-én történt az al-Kaida legtöbb áldozatot követelő terrorakciója. Az Egyesült Államokban az al-Kaidához tartozó öngyilkos terroristák a New York-i World Trade Center tornyainak vezettek egy-egy Boeing utasszállító gépet. Mindkét épület összeomlott. Egy harmadik gép a washingtoni Pentagonra, a hadügyminisztérium épületére esett, a negyedik az utasok ellenállása miatt nem ütközött épületbe, hanem Pennsylvániában lezuhant. A támadás-sorozat áldozatainak száma meghaladta a 3000-et.

A következő évben, 2002-ben az al-Kaida felrobbantott egy gázzszállító kamiont Tunéziában, a Dzserba-sziget zsinagógájánál. Huszonegyen meghaltak, és több mint harmincan megsebesültek. A terror-szervezet magára vállalta a merényletet. Ugyancsak 2002-ben Kenyában, Mombasa kikötővárosban ismeretlenek két föld-levegő rakétát lőttek ki az Arkia izraeli légitársaság több mint 260 utast szállító chartergépére. A célpontot szerencsére elvétették, így személyi sérülés nem történt. Nem sokkal később öngyilkos merénylők robbantottak a részben izraeli tulajdonban lévő és izraeli turisták által sűrűn látogatott Paradise Hotelben. A merényletben 16 ember életét veszítette. Az al-Kaida vállalta magára az akciót.

2003 májusában Szaúd-Arábiában, Rijádban öngyilkos merényletet követtek el egy főként nyugatiak lakta lakónegyed, illetve egy amerikai-szaúdi vegyesvállalat központja ellen. A terrorakciónak 35 halálos áldozata és 194 sebesültje volt. Indonéziában augusztusban követett el merényletet az al-Kaida. A jakartai Marriott luxushotelt ért támadásnak 17 halálos áldozata volt. Pár nappal később Irakban 83 ember halálát okozta egy autóba rejtett nagy erejű robbanószerkezet. A terrorakció során 125-en megsebesültek. Novemberben ismét Rijádban öngyilkos merénylők robbantást követtek el egy többségében külföldi arabok lakta negyedben. A merénylőkön kívül 17 ember veszítette életét, a sebesültek száma elérte a 122-t.

Pár nappal később Törökországban, Isztambulban két zsinagógánál öngyilkos merénylők gépkocsiba rejtett pokolgépet robbantottak. A merényletben 29 ember életét veszítette és mintegy 300 megsebesült. A robbantást a Nagy Iszlám Keleti Harci Front nevű militáns török csoport vállalta magára, november 16-án az al-Kaida nevű terrorista szervezet jelentkezett a robbantások végrehajtójaként.

2004 március 11-én Madridban tíz pokolgép robbant három különböző pályaudvaron. 191 ember meghalt, 1899 pedig megsebesült. Március 14-én egy videókazettán az al-Kaida vállalta a merényletek elkövetését. Májusban Szaúd-Arábiában az „al-Kaida arab-félszigeti hálózata” nevű szervezet 4 fegyverese megtámadta két olajcég irodaépületét, majd betörték az Oasis nevű lakóparkba, ahol több tucat külföldit, többségében nyugati olajcégek alkalmazásában álló embereket ejtettek túsul. A támadásban 22-en haltak meg. Októberben Egyiptomban robbantásos merénylet-sorozatot hajtottak végre izraeli turistákkal zsúfolt egyiptomi üdülőhelyeken. A merényleteknek összesen 34 halálos áldozatuk - többségük izraeli állampolgár – és száznál több sebesültjük volt. Izraeli feltételezés szerint az al-Kaida követte el a merényleteket.

Idén februárban Irakban vállalt magára az al-Kaida egy újabb merényletet. Hillában egy öngyilkos merénylő robbanóanyaggal töltött teherautóval egy klinikánál sorban álló emberek közé hajtott. A merénylet következtében 125 ember veszítette életét, 148-an pedig megsebesültek. Az al-Kaida iraki főnökének, Abu Muszab az-Zarkávinak csoportja vállalta a felelősséget a merényletért. Májusban ugyancsak Irakban, Bagdadban két robbanószerkezzel megrakott jármű egy terepjárókból álló konvojba hajtott bele a Tahrír téren. Huszonkét ember életét veszítette, harmincötven megsebesültek. A merényletet Abu Muszab az-Zarkávi iraki terrorcsoportja vállalta magára.

Készültségben az európai nagyvárosok

A londoni merényletek nyomán a világ számos pontján fokozták a hatóságok terrorelhárító óvintézkedéseiket. Dominique de Villepin francia kormányfő bejelentette, hogy Franciaországban a négy fokozatú skálán azonnal a második legmagasabb szintűre emelték a készültséget – narancsszínűről pirosra váltva.

A Berlin tömegközlekedéséért felelős hatóság ugyancsak megemelte készültségi szintjét. Az itt alkalmazott három szint közül a másodikra, sárgára váltottak, igyekezve megnyugtatni a helyi lakosságot, mondván, hogy csupán elővigyázatossági intézkedésről van szó.

A lengyel rendőrség közölte: fokozták a biztonsági intézkedéseket a vasúti és az autóbusz-pályaudvarokon, repülőtereken és a varsói metró vonalain, a szóvivő megfogalmazása szerint „minden olyan helyen, amelyet lehetséges támadási célpontnak tekintünk”. Lengyelország Nagy-Britanniával együtt az Egyesült Államok szoros szövetségese Irakban.

A washingtoni metró- és autóbuszvonalakra robbanószerkezetek felismerésére kiképzett kutyákkal felszerelt géppisztolyos rendőröket küldtek járőrözni, a városban a londoni hírek hallatán azonnal megemelték a riadókészültségi szintet.

A világ vezetői elítélik a merényleteket

Éles hangú nyilatkozatban ítélték el a G8-találkozó résztvevői csütörtökön délután a londoni merényleteket. A világ hét vezető ipari hatalmának és Oroszországnak az állam- és kormányfői barbár támadásnak nevezték a robbantásokat. „Az erőszak nem változtathatja meg társadalmainkat, sem értékeinket.” A nyolc államfőri hangot adott eltökéltségének, hogy szembeszállnak a terrorizmussal, és legyőzik azt.

Az amerikai elnök csütörtökön megerősítette, hogy terroristák nem téríthetik le a jobb és igazságosabb világért vívott harc útjáról. A skóciai Gleneaglesben, a G8 csúcserőkezelés helyszínén nyilatkozó George Bush a londoni merényletekre reagálva kijelentette: a terrorizmus ellen vívott háború folytatódik. „Nem is lehetne élesebb a ellentét: egyfelől itt vannak azok az emberek (a G8 résztvevői), akik azon munkálkodnak, hogy csökkentsék a szegénységet, megfékezzék az AIDS terjedését és védjék a környezetet, míg a másik oldalon pedig azok állnak, akik ártatlan embereket ölnek meg” – mondta Bush elnök.

A francia elnök hazája teljes együttérzéséről biztosította Tony Blair brit miniszterelnököt a halálos áldozatokat is követelő csütörtöki londoni robbanássorozat kapcsán. Jacques Chirac hangot adott „iszonyatának”, és a francia nép nevében teljes együttérzéséről biztosította Nagy-Britanniát – közölte a skóciai Gleneaglesben, a G8-csúcstalálkozó – a hét legfejlettebb ipari ország, valamint Oroszország vezetőinek találkozója – helyszínén tartózkodó Jacques Chirac szóvivője.

Az Európai Unió igazságügyi biztosa a brit kormányfőhöz hasonlóan terrortámadásnak minősítette a robbanásokat. „Tragikus bizonyosságot szereztünk arról, hogy a terrorizmus ismét lecsapott Európa szívében, olyan országra sújtva le, amely az Európai Unió elnökségét adja, s egyben vendégül látja a G8 találkozó résztvevőit” – jelentette ki Rómában Franco Frattini. Az olasz politikus szerint haladéktalanul össze kell hangolni az (európai) hírszerző és rendőri erőket, és megadni Nagy-Britanniának mindazt a segítséget, amelyre most szüksége van.

Az Európai Parlament elnöke szintén terroristákat tett felelőssé a londoni földalatti és buszjáratok ellen intézett támadásokért. Strasbourgban közzétett nyilatkozatában Josep Borrell „összehangolt

akcióknak” nevezte a robbantásokat, számos halálos áldozatról téve említést. Az EP képviselői egyperces néma felállással adóztak a londoni áldozatok emlékének.

Az egység megőrzésére szólította fel a NATO-tagállamokat a terrorizmus leküzdése érdekében Jaap de Hoop Scheffer NATO-főtitkár csütörtöki közleményében. José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke pedig a demokrácia elleni támadásnak minősítette a londoni merényleteket, hozzátéve: ilyen csapás bármikor érheti bármelyik EU-tagországot. Mind a két politikus határozottan elítélte a merényleteket. Barroso hozzátette: az Európai Unió területén nem találhatóak semmiféle menedékre a terroristák.

Belgiumban – amely mind az EU-nak, mind a NATO-nak székhelye – Guy Verhofstadt miniszterelnök csütörtök délutánra tanácskozássra hívta össze az ország összes hírszerző, illetve biztonsági szolgálat vezetőit, hogy értékeljék a londoni támadások nyomán kialakult helyzetet, s meghatározzák, hogy ennek nyomán Belgium-

nak milyen veszélyekre kell felkészülnie. Karel De Gucht külügyminiszter eközben egy tévényilatkozatban kérte a belgákat: a következő 2-3 napban ne utazzanak Nagy-Britanniába.

Elítélte a London elleni terrortámadást csütörtökön a német kormány nevében Joschka Fischer külügyminiszter is. A német hatóságok biztonsági intézkedéseket rendeltek el országszerte, elsősorban a brit érdekeltségek védelmében. A légi közlekedés Németország felett zavartalan, a vasúton viszont fokozott biztonsági tervet léptettek életbe, s a szükséges lépésekről tanácskoznak Berlin város biztonsági szakértői. A londoni német nagykövetség válságstábot állított fel.

XVI. Benedek pápa „az emberiség elleni barbár tetteknek” nevezte a londoni robbantásokat. Cormac Murphy O’Connornak, Westminster római katolikus érsekének küldött táviratában közölte, hogy mélységesen elszomorították a támadásokról szóló hírek, és hogy imádkozni fog az áldozatok családjaiért.